

1
20

24

30

3

3

3

9278.

1779/42.

15

DE
CASTRVCO DVCE LVCENSI
S. R. I. VEXILLIFERO

PRAEFATVS

AD AVDIENDAM ORATIONEM

QVA

MVNVS PROFESSORIS PHILOSOPHIAE EXTRAORDINARI

IN ACADEMIA LIPSIENSI

CLEMENTISSIME SIBI DEMANDATVM

DIE XXII. DECEMBR. A. C. N. c1810cclxxix.

RITE AVSPICABITVR

HVMANISSIME INVITAT

M. ERNESTVS CAROLVS WIELAND

COLLEGGII B. M. V. COLLEGA REGIAE BORVSSICAE

SOCIETATIS SCIENTIAR. ET ARTT. FRANCOFVRTENSIS

ASSESSOR.

LIPSIAE

EX OFFICINA LOEPERIA.

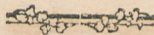
CASTRUCIO BVGE LVGENSI
S. R. I. VEXILLIFERO

QUOD VEXILLIFERUS SIT
MAGNITUDINE VEXILLI
IN ACADÉMIA PESTINENSIS
CIVITATE PESTINA
M. ERNSTVS CAROLVS WILAND
COLLEGIUM PESTINENSIS
P. 1. 1688

DE OPTIMA TORRELLA

Quum in eo esset, ut nonus introduceretur Electoratus, Archi-Vexilliferi S. R. I. officium nouo Electori destinare Caesari placuit (a). Cuius rei notitia ad aulam Wuirtembergensem delata, Magdalena Sibylla, Guilielmi Ludouici Ducis Wuirtembergensis vidua, in literis ad Leopoldum Caesarem datis, non solum filii sui Eberhardi Ludouici, cuius tutor legitimus (b) captiuus a Gallis detinebatur, sed vniuersae quoque domus Wuirtembergensis causam egit, et nouo, cuius mentionem iniicimus, Archi-Officio acriter contradixit, ad solos Wuirtembergiae Duces laudatum officium in Sacro Romano Imperio feudi antiqui iure spectare contendens (c). Neque effectu caruit haec protestatio. Imperator enim Augustissimus in literis ad Magdalenam Sibyllam missis (d) sancte pollicitus est, fore, ut in Inuestitura noui Electoris omnia ea omitterentur quae in damnum domus Wuirtembergensis vergere possent. Quibus etiam promissis stetit Leopoldus Caesar; dum in ipsa Ernesti Augusti Electoris Brunsvico-Luneburgensis inauguratione, d. 2° Decembr. a. 1692. Viennae peracta, omnis officii Archi-Vexilliferatus mentio omitteretur (e). Exorta est hac occasione quaestio: an Vexillum Groeningense seu Wuirtembergense pro maiori, an vero pro particulari Imperii Vexillo habendum sit? quam in vtramque partem disputarunt in scriptis publicis viri doctissimi (f). Quod autem ad nos attinet, licet hanc litem nostram facere nolimus, in iis tamen, quae sequuntur, demonstratum dabimus, eodem prorsus tempore, quo vexilli Groeningensis cura ad Conradum Comitem Schluisselburgicum spectauit, officium Vexilliferi S. R. I. Ludouici Bauari

Imp. beneficio ad Castrucium Ducem Lucensem peruenisse, atque ita distinctionem inter Vexillum Imperii maius seu vniuersale, atque illud, quod in vernacula *die Sturmfahne* dicitur, omnino admittendam esse.

(a) Quod constat ex pactorum inter Caesarem et Ernestum Augustum a. 1692. d. $\frac{12}{2}$ Martii Viennae celebratorum formulis. In priori enim pacto Imperatorem Ernesto Augusto non solum Electoratam sed etiam officium Archi-Vexilliferi promississe, discimus ex ipsius pacti tenore, apud DV MONT *Corps Diplomat. Tom. VIII. P. 2. pag. 306.* cf. BURCH. GOTTH. STRUVIUS in *Corp. Hist. Germ. Per. X. Sect. II. §. 74.*

(b) Fridericus Carolus Dux Wuirtembergensis, Wuirtembergici Ducatus Administrator, cum quatuor militum millibus contra Galios missus d. 17 Sept. a. 1692. prope Ottershemium ab hostibus oppressus et ipse captiuus Pariliis deductus est. STRVV. l. c. Per. X. Sect. II. §. 73.

(c) Leguntur haec literae cum documentis annexis apud CASSANBRVM THVCELIVM in *Electis Iur. Publ. Cap. IV. pag. 111—125.*

(d) Quos exhibet THVCELIVS l. c. pag. 127. Huc vero inprimis faciunt verba Caesaris, quae sequuntur: *Also werden wir auch wegen gedachten Erz-Panner Amts nichts, so Dero Prinzens Lieben versänglich seyn koennte, versuegen, sondern soviel dasselbe anbelangt, die Sache zu weizerer Erörderung ausstellen und in der Investitur davon abstrahiren.*

(e) Extant haec scripta apud THVCELIVM l. c. pag. 130—234.

(f) RINK in *dem Leben Leopolds pag. 1050 sq.*

§. 2.

Ex iis, quae de scopo huius scripti diximus, satis patet, nos id non agere, vt singulari Castrucii res gestas exponamus, Breuem solummodo iurium et honorum, quibus Ludouicus Bauarus Castrucium ornauit, historiam scribere aggredior. Quo melius vero intelligantur summi, quo apud Caesarem Castrucius floruit, fauoris causae, res paulo altius repetenda est. Nullo igitur, vt ab hoc dicendi faciamus initium, natalium splen-

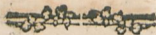

splendore, nullis maiorum imaginibus Castrucius noster commendari potest. Recens enim natus infans (a. 1284.) in vinea Antonii Castracani, Canonici Lucensis, expositus, ab Antonii autem sorore fratri oblatus (a) eidemque Castrucii nomen impositum est (b). Antonius vero Castracanus pietate perinotus educandi infantis curam suscepit; et tanto puerum, quem vitae ecclesiasticae destinauerat, amplexus est amore, vt iam de beneficiis suis, facta renunciatione in Castrucium nostrum olim transferendis cogitaret. Sed euentus non respondit expectationibus Antonii. Animus scilicet, qui in Castrucio erat, inquietus et stare loco nesciens, a Muls et ab ecclesiastico potissimum vitae genere abhorrere, atque bellicae potius virtutis, et audaciae illius, cuius maxima vis esse solet ad res magnas bene praefelareque gerendas, non obscura suppeditare indicia videbatur (c).

(a) NICOLAUS MACHIAVELLVS in *Vita Castrucii Castracani* (quae Italico sermone scripta legitur in *Eiusd. Opp. Parr. II. pag. 69 sqq.*) pag. 70. Occorse, ch'andando una mattina poco poi levata di sole Madonna Dianora (che così si chiamava la strotchia di Messer Antonio) à spasso per la vigna — — sentì frasccheggiare sotto una vite tra i pampini, & rivoltò verso quella parte gli occhi, sentì come piangere. Quide che tiravasi verso quello romore, scoperse le mani & il viso d'uno bambino, che rinvolto nelle foglie pareva che aiuto le domandasse. Tale che essa — — ripiena di compassione lo ricolsse & portato à casa — — lo presentò — — à Messer Antonio.

(b) MACHIAVELL. l. c. pag. 70. Havendolo fatto battezzare, per il nome di Castruccio loro padre lo nominarono.

(c) MACHIAVELL. l. c. pag. 70. Cresceva in Castruccio con li anni la gratia — — & presto secondo la età imparò queste cose, à che da Messer Antonio era indirizzato; il quale designando farlo sacerdote, & con il tempo rinunziarli il Canonato & altri suoi beneficii, secondo tale fine lo ammonestrava. — — — Come prima Castruccio pervenne alla età di XIV. anni — — lasciarsi à libri ecclesiastici da parte, cominciò à trattare l'armi; ne di altro si dilettava, che di maneggiare quelle, & con li altri suoi equali correre, saltare, far alle braccia & simili essercitii.

§. 3.

Lucensium proceres, sicut vniuersae fere Italiae ciues, ea tempestate partim Gibellinorum, Guelforum partim sectabantur factiones. Inter eos vero, qui Lucae Gibellinorum partibus fauebant, facile princeps erat Franciscus Guinigius; quem natalium splendore non minus quam opibus et virtute clarum, omnes, qui iisdem partibus nomen dederant, magni faciebant. Huic viro quum innotuisset Castrucius, annos fere XIV. natus (a. 1298.), factum est, vt ab eo in domum receptus, et ea omnia disceret, quae futurum militem decent, et partium simul Gibellinarum rigidus euaderet satelles (a). Exaëto autem in aedibus Guinigii quadriennio, primae iam expeditioni bellicae sub ipsius Guinigii auspiciis interfuit Castrucius (b); in qua tantam laudis gloriaeque collegit materiam, vt Lucam redux factus, omnium in se conuerteret oculos, multorumque amicitiam atque fauorem sibi conciliaret. Morti tandem vicinus Franciscus Guinigius, filii impuberis Pauli tutelam bonorumque suorum curam, fidei Castrucii commisit (c).

(a) MACHIAVELL. l. c. pag. 71.

(b) MACHIAVELL l. c. pag. 72 *Occorse in quelli tempi sendo già Castruccio di XVIII. anni, che i Ghibellini furono cacciati da i Guelfi di Pavia, in favore de quali fù mandato da i Visconti di Milano Messer Francesco Guinigi, con il quale andò Castruccio, come quello, che habeva il pondo di tutta la compagnia sua; nella quale spedizione Castruccio dette tanti saggi di se di prudenza e d'animo, che niuno, che in quella impresa si trovasse, ne acquistò gratia appresso di qualunque, quanta ne riporò egli; e non solo il nome suo in Pavia ma in tutta la Lombardia diventò grande & honorato.*

(c) IDEM l. c. pag. 72.

§. 4.

Mortuo Guinigio, fauor, quo apud Lucenses florebat Castrucius, Georgii Opizii, Guelforum in hac ciuitate antesignani, machinationibus in inuidiam conuersus, effecit, vt de opprimenda

menda factione Guelfica noster cogitare inciperet. In auxilium itaque vocato Hugocione Facciolo, Regulo Pisano, qui et ipse a partibus Gibellinorum stabat, Opizius interemptus, summa rerum autem apud Lucenses ipsi, quem memorauimus, Hugocioni tradita est (a). Quo facto, quum contra nouum principem Lucensem Florentini, qui Guelforum omnium erant pernicatissimi, bellum mouerent, insignem Castrucius nactus est occasionem, qua artis militaris, quam sibi comparauerat, peritiam ostendere posset. In praelio scilicet cum hostibus commisso tanta prudentia aciem instruxit, vt caesis X. militum millibus Florentini fugarentur, ipse vero Castrucius vix CCC. suorum occisos numeraret (b). Quae nobilis victoria, quum ingens adderet gloriae Castrucii nostri incrementum, inuidia et suspicione incensus Hugocio, Pisanorum et Lucensium princeps, de tollendo e medio homine auctoritati suae suspecto cogitare coepit; et causa tandem, quae poena digna videretur, inuenta (c), filio suo necandi Castrucii negotium commisit. Sed filius Hugocionis interimere Castrucium non ausus, in carcerem eum coniecit (d). Lucenses autem iniuriam fortissimo viro illatam inique ferentes, facta seditione libertatem illius postularunt eamque a principe obtinuerunt. Quibus ita dispositis, Castrucius in libertatem restitutus Hugocionem e ciuitate expulit, et primum quidem a Lucensibus militiae vrbis praefectus (e) tandem vero, subactis nonnullis oppidis in Lucae vicinia sitis, communi populi Lucensis suffragio princeps appellatus est (f).

(a) MACHIAVELL. l. c. pag. 72—73.

(b) IDEM l. c. pag. 74.

(c) Quae causa qualis fuerit, discimus ex MACHIAVELLO l. c. pag. 75. vbi ita pergit: *Occorse che fu morto Pier' Agnolo Micheli, in Luca huomo qualificato e di grande stimazione; Puccidirore del quale si rifuggi in casa di Castruccio, dove andando i sergenti del Capirano per prenderlo, furono da Castruccio ributtati, in tanto, che P' bomicida, mediante gli aiuti suoi, si salvò. La qual cosa sentendo Ugucione, che all' hora si rruovava à Pisa, e parendoli bavere giusta cagione à punirlo,*

to, chiamò Neri suo figliuolo, al quale haveva già data la Signoria di Pisa, e li commise, che sotto titolo di convitare Castruccio lo prendesse e facesse morire.

(d) MACHIAVELL, l. c. pag. 75. Castruccio andando nel palazzo del Signore — non temendo di alcuna ingiuria, fu primo da Neri ritenuto à cena, e dipoi preso. E dubitando Neri, che nel farlo morire senza alcuna giustificazione il popolo non si alterasse, lo serbò vivo, per intendere meglio da Uguccione, come li parebbe di governarsi.

(e) IDEM l. c. pag. 74—76.

(f) Oppida a Castruccio in potestatem Lucensium redacta, antequam summæ rerum potiretur, recensuit MACHIAVELLVS l. c. pag. 76.

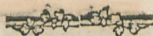
§. 5.

Omnia, quae breuiter haecenus commemorauimus, satis euincunt, non parum contulisse Castrucium ad partes Gibellinorum in Italia confirmandas, infringendamque Guelforum, qui cum Pontifice et Rege Neapolitano contra Caesarem faciebant, potentiam. Sano itaque et prudenti consilio de concilianda sibi conferuandaque Castrucii amicitia sollicitus fuit Ludouicus Bavarus, quum de instaurando Italiae et Imperii Germanici nexu, recipiendisque in clientelam Guelfis cogitaret. Antequam enim in Italiam pergeret Ludouicus, ad firmandas in Longobardia partes suas, non spernendis Castrucium nostrum ornauit iuribus. Bina scilicet apud LEIBNITIVM (a) leguntur diplomata *IV Kal. Jun. 1324. Francofurti* signata, quae luculenter ostendunt, in quanta nosler apud Ludouicum fuerit existimatione. In horum diplomatum primo Ludouicus, laudata Castrucii erga Imperium fidelitate, eum S. R. I. Vicarium in ciuitate et districtu Lucensi, nonnullisque locis in Lucae vicina sitis, renunciat (b); in altero autem eidem Vicariatum Pistoriensem concedit (c). Ex quorum diplomatum tenore colligere nonnulla possumus, quae ad illustranda Vicariorum Italicorum iura faciant. Patet scilicet ex ipsa vtriusque diplomatis inspectione: 1) Vicariatum generalem Castruccio concessum con-

continuisse Iurisdictionem altam et bassam, relicta Vicario libertate, utramque iurisdictionem vel per se vel etiam per alium exercendi (d); attamen II) Vicariatus concessionem non in perpetuum seu ad dies vitae factam esse, sed iure reuocabili (e) et III) sub lege praestandi a Vicario Iurisiurandi de Iurisdictione fideliter administranda (f). Ex quibus omnibus, ut hoc quasi in transitu annotare mihi liceat, nemo non intelligit, egregie falli eos, qui sibi aliisque persuadere conantur, Lucenses ab Imperio plene emancipatos fuisse Rudolphi I. Habsburgici indulgentia (g). Maius etiam momentum ad sententiam nostram accedit ex inspectione diplomatis Ludouiciani *IV Kal. Iun. 1324 Francofurti signati (h)*, per quod Lucensis ciuitas a banno Imperii absoluitur. Henrico scilicet VII. Imp. ad redigendam in ordinem Italiam castra mouente, nonnullae ciuitates Guelfarum partium, Florentia, Bononia, Senae, Luca, Pistorium et Perusium, sancito inter se foedere consilia et arma iunxerant, ad impediendum, quo minus Henricus Roman tendens per terras earum transfret (i). Quam ob causam Henricus sicuti contra reliquas Tusciae ciuitates, quae rebellauerant, ita etiam contra Lucenses banni sententiam a. 1312. promulgauit, et ad depopulandos Lucensium agros milites dimisit (k). Ludouicus autem Bauarus, quum Castrucii potissimum auctoritate ita immutata videret Lucensium studia, ut iam, relictis Guelforum partibus, Gibellinis vnice fauerent, omnem illis in laudato diplomate culpam remittit, eosque a banno Imperii liberos pronunciat (l); ex quo certum fit, Ludouici Bau. tempore Lucenses maiestatem Imperii comiter conseruasse, nequam vero a subiectione erga idem Imperium fuisse immunes.

(a) in *Codice Iuris Gentium Diplomatico* Part. I. n. 61. et 62. pag. 126. 128.

(b) Verba diplomatis, quae huc inprimis faciunt, ea sunt, quae sequuntur: *Volentes praemissorum obsequia extollere nomen tuum, et te praerogatiua speciali magnifice honorare, Vicariatum Ciuitatis Lucanae*
B
eius-

eiusque districtum sex milliariorum et suburbanorum vel quasi, et provinciarum Vallis Nebulae, Arivanae et Lunae, cum terris civium Garfagnanae, terris, quae dicuntur Plancorum, Verrucula, Bossorum, et eius curiae Pontremulo, eius districtu, Lunegiana, et omnibus terris sitis ultra et citra aquam Magras in Lunensi dioecesi, Massa et Versilia et Vallerina, auctoritate Regia nostro et Sacri Imperii vice et nomine usque ad nostrum vel successoris nostri Romani Imperatoris vel Regis beneplacitum et voluntatem tibi committimus; et in ipsis — — ante dictis, pro nobis et Sacro Imperio te Vicarium constitimus et facimus generalem.

(c) En verba diplomatis: *Vicariarum civitatis Pistorii et totius Comitatus et districtus eiusdem, ac in omnibus aliis terris sitis infra confinia supra dicta et in Dioecesi Lucana, Pistoriensi et Lunensi — — usque ad nostrum vel successoris nostri — — beneplacitam, — tibi committimus.*

(d) Sunt fere eadem utriusque diplomatis verba: *Concedentes tibi plenariam iurisdictionem in omnibus praedictis — — ut possis inquirere et perquirere et iurisdictionem sanguinis cum mero et mixto Imperio exercere, in genere et in specie, per te vel alium aut alios, cui vel quibus ipsam iurisdictionem commiseris exercendam; recepto a te primitus iuramento, quod ipsam iurisdictionem fideliter exerceas, nulli parcendo vel contra Iustitiam offendendo sed ius suum cuique tribuendo. — Quod ad reliqua attinet Vicariorum Imperii in Italia generalium iura, addisci ea optime possunt ex diplomate, quo Carolus IV. Imp. Iohannem de Auesnis Comitem Haynoniae, Vicarium Imperatoris et Imperii generalem in partibus Tusciae constituit, apud MARTENIUM Tom. I. pag. 1193. De discrimine vero inter Vicarium generalem et specialem legi meretur GERL. ADOLPH DE MYENCHHAUSEN in *diff. de Vicariatu Italiae Cap. II. §. 3.* (quo loco diploma Henrici VII. Imp. in medium producit, quod hanc rem egregie illustrat) et *Cap. III. §. 2.* Lucem quoque accipit origo Vicariorum Italiae ex iis, quae leguntur apud IO. PETR. DE LUDWIG in *Singular. Iur. Publ. Cap. IV. pag. 322. not. 240.* ubi omnes eos dicit olim fuisse Caesaris in Italia Vicarios docetur, quibus iuris cuiusdam ex iis, quae secundum LL. Romanas inter Imperatoris fiscalina, et Iure Feudali Longobardico per IL F. 56. inter Regalia referuntur, commissam fuerit exercitium.*

(e) Conferenda sunt verba diplomatum in *not. b. et c.* recitata.

(f) Quae conditio patet ex verbis augustalium codicillorum in *not. d.*

(g) Quem

(g) Quem errorem, breuibz quidem verbis sed eleganter, ex ipsa Imperii Romano-Germanici formula refutauit IO. PETR. DE LYDEWIG in *Sing. Iur. Publ. Cap. IV. pag. 498. not. 569.*

(h) Exhibet hoc diploma LEIBNITIVS l. c. P. I. n. 62. pag. 127.

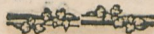
(i) PTOLEMAEVS LVCENSIS in *Vita Clementis V. pag. 40.*

(k) IDEM l. c. pag. 42. 43. ALBERTIN. MVSSATVS in *Vita Henrici VII. Lib. XIII. incunae.*

(l) Audiamus ipsum Ludouicum, qui in laudato diplomate ita pergit: *Nunc vero quia ciuitas — et ciues praefati ad fidelitatem et deuotionem reuersi, sacro se Imperio in puritate et integritate fidei reddiderunt — nos — culpam praeteritam — remittentes iisdem de gratia speciali omnes sententias per dictum D. Henricum contra ipsos prolatae de plenitudine potestatis regiae relaxamus et reuocamus — Et missis interiectis: Ad quod specialiter nos induxit — fidelissima strenui viri Castrucii de Antelminellis pro ipsis interpellantis supplicis precatio, et fauor multus, quem ipsi gerimus ex affectu.*

§. 6.

Sed, age, e diuerticulo in viam redeamus, et collatorum Ducis Lucensis et Vexilliferi S. R. I. in Castrucium nostrum honorum historiam persequamur. Consortio Imperii inter Ludouicum Bauarum et Fridericum Austriacum Monachii a. 1325. inito (a), id vnice egit Ludouicus, vt pacata Germania, gliscentes etiam apud Italos discordias tandem componeret. Inuitatus itaque a Gibellinis, quibus exosa erat Iohannis XXII. P. M. tyrannis (b), ad liberandam a Guelforum obtrectationibus Italiam, Ludouicus a. 1326. Spiram Imperii proceres conuocat, qui etiam Regis consiliis applaudentes, se cum satis magna militum manu eidem in expeditione Romana adfuturos promittunt (c). Anno denique 1327. mense Martio, communicatis prius cum Friderico Austriaco consiliis (d), Ludouicus Italiam peruenit iter ingressus, feliciter superatis Alpibus Mediolanum peruenit, ibique cum coniuge Margaretha in ipso festo Pentecostes regni Longobardici corona redimitus est (e). Exeunte anno 1327. votis Romanorum morem gerens Ludouicus Ro-

mam accessit, ibique applaudente populo exceptus d. 17 Ianuar. 1328. Imperiali diadmate cum coniuge Augusta coronatus est (f). Rebus ita dispositis, Castrucius quatuor equitum millibus stipatus (g) Romam ad Caesarem se contulit, ibique urbis Romae senator creatus est (h). Maioribus autem praemiis egregii viri virtutem dignam esse iudicans Imperator, augustalibus codicillis d. 15 Febr. a. 1328. Romae datis (i) non solum ex Luca cum vicino territorio (k) Ducatum et ex ipso Castrucio Ducem fecit, sed nouum quoque Ducem, cuius fortitudini hoc munus optime respondere videbatur, Vexilliferi S. R. I. officio ornauit. Varia sunt, quae ex hoc diplomate notari merentur; in quibus recensendis hunc ordinem obseruabo, vt primo loco ipsius concessionis tenorem, deinde iurium ducalium Castrucio concessorum ambitum, denique vero ea, quae ad asserendum Castrucio nostro Vexilliferi S. R. I. officium faciunt, exponam. Quod igitur ad *primum* attinet, ex ipsa diplomatis formula colligitur: 1) Ludouicum Aug. praescitu et consilio procerum Imperii laudatos Castrucio contulisse honores. 2) Tam Ducatum Lucensem quam Vexilliferatum S. R. I. Castrucio concessum esse iure feudi masculini, addita lege, vt semper maior natu seu primogenitus ex descendentibus primi Ducis masculis et legitimis succederet (l). Vt vero *alterius* quoque, cuius mentionem fecimus, rationem habeamus, ex ipsis iterum augustalium codicillorum verbis elucet, Castrucio illiusque successoribus modo memoratis concessa esse iura quae sequuntur: 1) Iurisdictionem plenissimam, cum mero et mixto Imperio. 2) Ius in ciuitatibus, oppidis castris et terris noui Ducatus constituendi Vicarios, Capitaneos, Iudices et Magistratos quoscumque. 3) Ius statuta municipalia condendi. 4) Quaecumque iura, quae sub Regalium nomine veniunt; quo loco secundum consuetudines feudales Longobardicas ea sine dubio iura intelligenda sunt, quae in II. F. 56. enumerantur. Potiora ex his iuribus, quorum specialis mentio in diplomate nostro occurrit, sunt: Ius vectigalium et teloniorum; Ius metalli fodinarum; Ius cudendi monetam aeream,

aeream, argenteam et auream; Ius denique feuda conferendi et Vassallos Imperii de feudis suis in ipso Ducatus districtu sitis inuestiendi (m). Ad quae iura accedunt: Ius milites tam intra quam extra Ducatus limites constituendi et militari cingulo decorandi; Ius creandi Notarios publicos, et Ius restituendi natales (n).

(a) Ipsas huius transactionis tabulas exhibet IO. DAV. KOEHLER in *Voluntar. Imp. Consortio inter Fridericum Austriacum et Ludouicum Bau. Augg.* pag. 19—33.

(b) ALBERTIN. MVSSATVS in *Ludouico Bau.* pag. 2.

(c) CHRISTOPH. LEHMANN in *Chron. Spir.* pag. 653.

(d) IO. DAV. KOEHLER l. c. §. 20. pag. 87.

(e) CORTVS. in *Notit. Paduae Lib. III. cap. 10.*

(f) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsaug. ad a. 1328.*

(g) MACHIAVELL. l. c. pag. 76.

(h) ALBERTIN. MVSSATVS in *Ludouico Bau.* pag. 6.

(i) Qui leguntur apud LEIBNITIVM l. c. P. I. pag. 130. num. 65.

(k) Huc transcribi merentur ipsa diplomatis verba, vbi Imperator §. 2. ita pergit: *Volentes praemissorum obreitu extollere nomen suum et se praerogatiua speciali magnifice honorare, de plenitudine potestatis, et de certa scientia et de consilio Principum et Baronum, Ciuitates Lucae, Pistorii, Volaterrarum et Lunae cum omnibus et singulis castris, villis et locis suis in dioecesebus ipsarum et cum omnibus earum et cuiuscumque earum pertinentiis, territorii et iurisdictionibus quibuscumque, ad ius honorem et nomen Ducatus pertinentibus, transferentes et volentes sub vno dignitatis vocabulo contineri Ducatus Lucani, se pro se et successoribus suis ex se per lineam masculinam natis et nascituris in perpetuum ipsius Ducatus Ducem et VEXILLIFERVM NOSTRVM ET SACRI ROMANI IMPERII VRILIBET, de praemissae nostrae potestatis plenitudine et principali munificentia promouemus — Quae verba luculenter ostendunt, longe arctiores hodie territorii Lucensis esse fines, iis, quos Ducatus Lucensis habuit. Pistorii scilicet et Volaterrarum dominia hodie ad Magnum Ducem Hetruriae, Lunam vero ad Genuensem re npublicam spectare, notum est. cf. S. R. NÜSCHING in *der neun Erdbeschreibung Parr. II. Tom. II. pag. 1171. 1208. 1218.* (edit. 1778.)*

(l) Quod partim ex iis patet Codicillorum Augustalium verbis, quae in *nota praec.* recitavimus, partim vero cognoscitur ex iis, quae sequuntur in ipsius diplomatis §. 3. et 4. *Volumus insuper, quod in praemissis Ducatu seu Vexilliferatu, semper maior natu seu senior ex generatione tua ex te et successoribus tuis legitime descendentibus exclusis aliis filiis seu heredibus solus et in totum succedat. Et propter praemissa omnia, te pro te ipso et praedictis successoribus tuis, nobis pro nobis ipsis successoribusque nostris, homagium et debitae fidelitatis iuramentum praestantem, de praemissis Ducatu et Vexilliferatu per sceptrum, quod in manu tenemus, praesentialiter investimus et infeudamus.*

(m) Omnia haec iura novo Duci concessa memorantur in ipsius diplomatis §. 2. et 3.

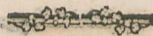
(n) Sunt haec, quod nemo non videt, iura Comitis Palatii Lateranensis. Iam vero ex alio diplomate apud LEIBNITIVM *l. c. P. I. n. 64 pag. 129.* discimus, Comitiam sacri Palatii Lateranensis die demum 14 *Marr. a. 1328.* a Ludouico Bauaro Castrucio concessam esse; quum tamen in ipso concessae dignitatis ducalis diplomate, non solum iurium, quae diximus, ad Comitis Lateranensis Palatii officia referendorum, mentio fiat, sed etiam in ipso huius diplomatis introitu Castrucio titulus Comitis Sacri Palatii Lateranensis tribuatur. Cuius rei hanc rationem reddit *BVRCH. GOTTH. STRUVIUS in Corp. Iur. Publ. Cap. XII. §. 15. not. 39. pag. 439.* ut Comitiam Palatii Lateranensis Castrucio primitus solum temporario, in altero autem diplomate *d. 14 Marr. a. 1328. Romae dato,* haereditario iure concessam esse dicat; quod ultimum ex ipsius diplomatis verbis colligitur: *tibi et successoribus tuis ex te natis et nascituris per lineam masculinam in perpetuum Comitatum sacri Lateranensis Palatii — — — — — damus, concedimus et donamus.* Addere quoque possumus, officium Comitis Palatii Lateranensis *d. 14 Marr. 1328.* Castrucio collatum iura nonnulla continuisse, in ipsa Imperatoris inauguratione, quae Romae in templo S. Iohannis Lateranensi fieri solebat, exercenda, quae in laudati diplomatis §. 3. plenius enumerantur. Conferri caeteroquin mereant, quae de origine Comitum Sacri Palatii Lateranensis, deque hac dignitate Castrucio concessa exposuit *IAC. CAROL. SPENER* in *dis. de vera origine Comit. Palatii Caesarum.* (*in Eiusd. Iur. Publ. Part. VI. pag. 285—328.*) ibique praesertim §. 8. *not. c. pag. 317—319.*

§. 7.

Ad tertium me conuerto, cuius in saepe laudati diplomatis explicatione rationem habendam esse dixi (§. 6). Afferenda scilicet.

scilicet est Castrucio nostro Vexilliferi S. R. I. dignitas, cui vir, dum viueret, doctissimus, VLIRICVS OBRECHTVS (a) satis speciosum argumentum opposuit. Persuadere enim sibi aliisque conatur *Obrechtus*, eos, qui solemniter per Imperiale Vexillum de Ducatu fuerint inuestiti, dictos nonnunquam fuisse Vexilliferos Imperii, ipsosque eorum Ducatus, Imperii Vexilliferatus. Quam sententiam, vt argumento aliquo suffulcire videatur, exemplo vtitur diplomatis Ludouici Bauari, quo Castrucium in Lucae Ducem euexit, vtpote in quo promiscue aliquoties legantur tituli: *Dux et Imperatoris Sacrique Romanæ Imperii Vexillifer; Ducatus et Vexilliferatus*. Vt igitur ad haec *Obrechtii* argumenta respondeamus, primo statim loco notandum est, nullum, quod satis probari possit, exemplum in promptu esse, ex quo constet, Vexilliferi Imperii titulum eodem sensu vel vniquam acceptum esse, quo Ducis vocabulo vtimur (b). Deinde vero etiam summi Viri sententia ex eo quodammodo refutari potest, quod certum sit, non ad solos Ducatus in Imperio Romano-Germanico restricta fuisse Inuestiturae per Vexillum solemnia; atque ita, si cum *Obrechtio* loqui velimus, Comites quoque imo etiam Dynastas nonnullos, eodem iure dici potuisse Imperii Vexilliferos, quum scilicet et illi de terris suis frequentissime per Vexillum fuerint inuestiti (c). Grauiissima tamen, quibus *Obrechtio* obuiam ire possumus, argumenta tum in ipso latent diplomate, quo Castrucius in Ducem Lucensem euectus est, tum ex alio eiusdem Ludouici Imp. diplomate, quo Castrucio nostro Sacri Palatii Lateranensis Comitatum contulit, repetenda sunt. In utroque scilicet diplomate accuratissime distinguuntur Ducis et Vexilliferi, Ducatus et Vexilliferatus tituli. Sic, quod primum est argumentum, in diplomate concessae dignitatis ducalis, ipse Imperator Ducatum a munere Vexilliferi non obscure distinguit dum Castrucium §. 2. ita alloquitur: *Te pro te et successoribus tuis — in perpetuum ipsius Ducatus Ducem et VEXILLIFERVM NOSTRVM ET SACRI ROMANI IMPERII VBILIBET, — promouemus*. Alterum nobis argumentum suppeditat

alius

alius eiusdem diplomatis locus, ubi ita pergit Imperator §. 3. *Volumus insuper, quod IN PRAEMISSIS DUCATV SEV VEXILLIFERATV semper maior natu — succedat.* Et paucis interiectis §. 4.: *de praemissis Ducatu et Vexilliferatu — inuestimus.* Vitur hoc loco Caesar plurali numero in verbis: *praemissis Ducatu seu Vexilliferatu etc.*; ex quo luculenter patet, vere distinctas fuisse, quae Castrucio obuenerunt, Ducis et Vexilliferi dignitates. Tertium sequitur argumentum, quod nobis suggerit laudati diplomatis §. 5. quo loco Imperator poenam pecuniariam minatur iis, qui contra honores Castrucio collatos quidquam in posterum admitturi sint; his verbis: *Si quis autem temerario ausu praesumpserit contravenire, mille marcharum auri poenam incurrat, pro dimidia Camerae nostrae persolendam et pro alia dimidia Camerae dicti DUCATVS ET VEXILLIFERATVS, IN QVORVM PRAEIVDICIO aliquando extiterit attentatum.* Nemo sane est, qui non videat, verba: *in quorum praeciudicio*, non ad vnam sed ad plures dignitates esse referenda, atque ita fieri non posse, quin Ducatum Castrucii a Vexilliferatu eidem concessio distinguamus. Quartum denique subiungamus argumentum, quod in ipso inest diplomatis concessi Comitatus Lateranensis Palatii introitu: *Ludouicus Dei Gratia Romanorum Imperator Semper Augustus, illustri Castrucio, Duci Lucano, Sacri Lateranensis Palatii Comiti, et ROMANI IMPERII VEXILLIFERO, suo et Imperii fideli dilecto, gratiam et omnia bonum.* Quae verba rem omnem conficere nobis videntur, quum in iis expressa fiat mentio trium distinctorum honorum, neque coniunctus cum Ducis vocabulo sed accurate potius ab eodem separatus Vexilliferi titulus legatur. Ex quibus omnibus colligimus, asserendum esse Castrucio Vexilliferi S. R. I. munus, a Ducatu eidem concessio distinctum, nisi forte vim facere claris diplomatum verbis, et, quae in illis distinguuntur, inter se commiscere velimus.

(a) Qui in elegantissima caeteroquin dissertatione *de Vexillo Imperiali* Cap. IV. pag. 37. (in *Eiusdem Academicis Argentorati 1704. 4. editis*) ita pergit: *Neque insolitum est, eos, qui solemniter ritu atque* adoo

adeo per Imperiale Vexillum de Ducatu ad Marchionatum inuestiri sunt, Vexilliferos Imperii ipsosque etiam Ducatus exinde Vexilliferatus Imperii nominari. Sicut in diplomate Ludouici Bau. quo Castrucium in Lucae Ducem euexit, Dux et Imperatoris Sacrique Romani Imperii Vexillifer, Ducatus et Vexilliferatus, aliquoties coniuncta et promiscue posita leguntur; sed alio penitus sensu, quam quo Vexilliferi Imperii dicuntur, quibus Imperialis Vexilli in expeditionibus ac bellis Imperii gerendi munus commissum est.

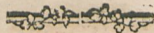
(b) In quo mihi adstipulatur LEIBNITIVS in der kurzen Deduction den Unterschied des Reichs-Haupt-Panniers und des Reichs-Sturm-Flagge betreffend §. 18. apud THVCEL. in Elect. Iur. Publ. pag. 137.

(c) Demonstrari hoc potest argumento ex ipsius A. B. Tit. V. §. 1. sanctione deprompto; quo loco Vicariis Imperii Palatino et Saxoni ius de feudis Imperii inuestiendi tribuitur, addita restrictione: Feudis Principum duntaxat exceptis, et illis, quae Vanleben vulgariter appellantur, quorum inuestituram et collationem soli Imperatori vel Regi Romanorum specialiter reseruamus. Quae verba satis euincunt, feuda vexilli distinguenda esse a Ducum et Principum feudis, atque ita nullis rationibus nisi sententiam eorum, qui, quoties de feudis Vexilli sermo est, solos Ducatus vel Principatus intelligi volunt. Rem omnem egregie exposuit IO. PETR. DE LYDEWIG in der Erläuterung der güldenen Bulle Tom. I. pag. 559. sqq. not. n. et diuersa quoque esse feuda quae Fürstenleben, ab iis, quae Fabnleben dicuntur, statuit IO. SCHILTER in Annotat. ad A. B. §. 29. (in Eiusd. Instit. Iur. Publ. Tom. II. pag. 291. sq.) qui etiam dynastas olim per vexillum inuestitos esse, variis exemplis docuit l. c. §. 10. pag. 275.

§. 8.

Restat, vt breuiter dispiciamus, quale Imperii Vexillum in Vexilliferatu Castrucio concessio intelligendum sit. Plura enim Imperii Vexilla fuisse, notum est (a). In ipsa tamen diplomatis nostri formula, quum certi cuiusdam Vexilli nulla fiat mentio, ad coniecturas confugiendum est. Quibus coniecturis licet res omnis expediri nequeat, vero tamen simile mihi videtur, Vexillum Imperii maius (des Heil. Roemischen Reichs Haupt-

C

Haupt-Panier) atque adeo Vexilliferatum Imperii vniuersalem; qui non solum 1) Ius in expeditionibus bellicis praesente ipso Caesare maius illud Vexillum explicandi; sed quoque 2) Ius idem Vexillum praeserendi Caesari, coronationis gratia urbem Romam ingredienti, complectebatur, commissum esse. Primum pro corroboranda hac sententia argumentum ex ipsis ipso peto diplomatis saepe laudati verbis: *Te pro te et successoribus tuis* — *Vexilliferum nostrum et S. R. I. VBILIBET* etc. Quo loco adiecta particula *vbilibet*, in Vexillum innuere mihi videtur, quod in quacumque occasione praesente Imperatore gestari possit. Tale vero solum fuisse Imperii Vexillum maius, vel ex ipsis Imperii Legibus (*b*) luculenter patet. Licet enim Vexillum Argentoratense secundum ea, quae OBRECHTVS et STRVVIVS docuerunt, in bellicis expeditionibus praesente Imperatore explicari potuerit (*c*), nullum tamen illius usum fuisse in coronatione Romana, certum est (*d*). Alterum sequitur argumentum ex historia coronationis Caesarum, quae Romae fieri solebat, depromptum. In huius enim inaugurationis solemnibus Caerimoniale Romanum duo adhibita fuisse Vexilla docet, alterum, in quo Aquila conspiceretur, alterum S. Georgii (*e*). Quod posterius Vexillum, quum ab antiquissimis temporibus Sueuis commissum fuerit (*f*), cura illius demandari ab Imperatore Castrucio non potuit; quamobrem affirmare possumus, in Vexilliferatu eidem concessio alterum Imperii Vexillum aquila insignitum, intelligendum esse, quod pro eodem cum maiori Imperii Vexillo habent laudatissimi Iuris Publici Doctores (*g*). Tertium accedat argumentum, ex quo certum fiat, Vexilliferatum Castrucii plane diuersum fuisse a Vexilliferatu Groeningensi seu Wuirtenbergensi. Vexillum scilicet Groeningense vulgo *die Sturm-Fahne* dici solitum, quod etiam nonnunquam *des Reichs-Fahne* vocatum fuisse volunt (*h*), concedi Castrucio non potuisse, ipsa rerum gestarum monumenta docent. Ut enim taceamus, in hoc Vexillum non quadrare particulam: *vbilibet*, concessae Castrucio dignitatis titulo expressse

preſſe adiectam, quum laudatum Vexillum ſemper fuerit particulare (i); ex ipſa etiam Ludouici Bau. hiſtoria patet, hunc Caefarem idem Vexillum ante expeditionem Romanam (a. 1322.) ſimul cum caſtro et ciuitate Groeningenſi, cui hic Vexilliferatus iam a Saec. XIII. innexus fuiſſe videtur (k), conceſſiſſe Conrado Comiti Schluiffelburgico (l). Qui Conradus ad annum vſque 1336. hoc feudum Groeningenſe poſſedit, hoc ipſo autem anno quicquid in eo iuris habuit, conſentiente Caefare, in Vlricum Comitem Wuirtembergem tranſtulit (m). Ex quibus omnibus facile intelligitur, Vexilliferatum a. 1328. Caſtruccio conceſſum (§. 6.) ita interpretandum eſſe, vt illum de maiori Imperii Vexillo, vtpote cuius gerendi munus, ſaluo Conradi Schluiffelburgici, qui eodem tempore Vexilli Groeningenſis curam habuit, iure, ab Imperatore Caſtruccio concedi potuit, intelligamus. Cui ſententiae hoc etiam ſuffragari videtur, quod inter teſtes, quorum ſubſcriptione firmatum eſt diploma conceſſi Caſtruccio Comitatus Palatii Lateranenſis, nomen quoque legamus *Conradi de Zohuſelberg*, pro quo LEIBNITIVS (n) legendum eſſe putat: *Conr. de Schluiffelberg*. Quam emendationem ſi admittamus, eſt autem ita comparata, vt admitti omnino poſſit, luculenter patet, Vexillum Caſtruccio commiſſum, vtpote cuius Vexilliferatum ipſe ſubſcriptor Conradus Vexillifer Groeningenſis agnouit, ab hoc Groeningenſi Vexillo diuerſum fuiſſe, atque ita non ſine aliqua ratione diſtingui inter Vexillum Imperii maius et Vexillum Wuirtembergene.

(a) Inter Imperii Vexillum maius et minus, in quorum priori aquila biceps, in poſteriori vero aquila vniceps conſpiciatur, diſtinguit VLR. OBRECHT l. c. Cap. III. pag. 76. Tria vero Imperii Vexilla, quae in praecipuis occurrant expeditionibus bellicis, laudat BYRCH. GOTTH. STRVVIVS in *Corp. Iur. Publ. Cap. XXIV. §. 9. IO. II. pag. 891—895.* Vexillum ſcilicet Imperii maius (*des Heil. Roemiſchen Reichs Haupt-Fabne*), Vexillum S. Georgii, et Vexillum Argentoratene; quorum primum praecipuum totius Imperii, alte-

rum Ordinis Equestris, tertium Ciuitatum fuisse, ab his autem Vexillis distinguenda esse Vexilla, quae *das Reckenbanier* et *die Strun-Fabne* dici solent (l. c. §. 12.), fatis idoneis ostendit argumentis.

(b) R. I. Spir. 1542. §. 39. in fin. et §. 40. Und ob dann gleichwohl sich zurüke, dasz die Kayserl. Maj. oder wir (de Rege Romanorum Ferdinando sermo est) persönlich im Feld waeren und des Heil. Reichs Fabnen fliegen lieffen, soll nicht destoweniger Sr. Georgen Fabnen in diesem Zug aus bewegenden Ursachen angestellt und in Rubs bleiben. allerley Unordnung zu verhüten. Sonst aber in der Kayserl. Maj. und unserm Abwesen, soll des Reichs Fabnen nicht fliegen, sondern an seine Statt eine andere Fabne durch den obersten Feldhauptmann aufgericht und gebraucht werden.

(c) VLR. OBRECHT l. c. pag. 91—92. STRVVIVS l. c. pag. 894. not. 44.

(d) Vnde etiam repulsam tulerunt Argentoratenses a. 1452. quum a Friderico III. Imp. peterent, vt in solemnī Caesaris in urbem Romanam introita Vexillum ciuitatum explicari permitteret. OBRECHT l. c. pag. 92.

(e) Caerimonial. Roman. Lib. I. Sect. 5. cap. 3. Postera die Caesar per portam, quae est sub arce S. Angeli, hoc ordine quasi triumphans ingreditur: Primo die equites Vexilla duo Caesaris portant, alterum S. Georgii, quod ad Sueuorum pertinet custodiam, Aquilae alterum. Ab antiquo igitur more recessit Fridericus III. Imp. qui Romanam ingressurus, aegre hoc ferente licet et contradicente Vexilli S. Georgii signifero, praecipit, ne praeter Imperii Aquilam vllum aliud signum explicaretur. OBRECHT. l. c. pag. 92.

(f) STRVVIVS l. c. pag. 893 seq. not. 40. Litem postea Suenis de iure hoc Vexillum gestandi mouit Franconica nobilitas; hanc vero controuersiam transactione amicabili, per quam in iuris consortium certis legibus Franci recepti sunt, facile componi potuisse, si Caesar huius transactionis capita, sibi in castris ad Nouesium haerenti a. 1474. oblata, confirmasset, memoriae prodidit DATTIVS de Pace Imp. Publ. Lib. II. cap. 3. num. 93. pag. 251.

(g) OBRECHT. l. c. Cap. III. pag. 76. HENR. COCCII in Iur. Publ. Prudent. Cap. XIII. §. 14. pag. 249. STRVVIVS l. c. pag. 892. not. 27.

(h) Alle-

(*l*) Allegant in hanc rem diploma Caroli IV. Imp. quod apud OBRECHTVM *l. c. pag. 83.* legitur. Sed in hoc diplomate de Vexillo Wuirtembergico sermonem non esse, vel ex ipsis Caroli verbis patet, quibus cura Vexilli in diplomate memorati non solum Eberhardo Comiti Wuirtembergico, sed cum eo simul Argentoratensibus committitur.

(*i*) In motibus enim subitaneis in Imperio subortis, vel si contra latrones agendum esset, de turri suspensum fuisse hoc Vexillum docent LEIBNIT. *in der kurzen Deduction. n. 31—38.* (ap. THVCEL. *l. c. pag. 142—144.*) et STRVVIVS *l. c. pag. 895. §. 12.*

(*k*) Quod KVLPIVS *in der von dem Hause Würtemberg abgefaßten Gegen-Deduction etc. §. 19.* apud THVCEL. *l. c. pag. 166.* ex diplomate efficit, inter cuius subscriptores iam a. 1257. occurrit: Hartmannus Comes de Grieningen et Sacri Imperii Signifer.

(*l*) Diploma Ludouici exhibet KVLPIVS *l. c. lit. D. et E. pag. 203—205.* et *ibidem lit. F.* leguntur literae consensuales Balduini Archi-Episcopi Treuirensis, quibus factam a Ludouico concessionem approbat, et quae eam ob causam notari merentur, quia Balduinus expressam in iis facit curae Vexilli *der Sturmfabue* Conrado demanatae mentionem.

(*m*) Plenius rem enarrat KVLPIVS. *l. c. §. 21—22. pag. 169—171.* qui monumenta diplomatica huc facientia exhibet *lit. K. L. M. N. et O. pag. 208—211.*

(*n*) *in Cod. Iur. Genr. Diplom. P. I. pag. 129.*

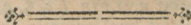
His ita disputatis addi quidem nonnulla possent de morte Castrucii, qui eodem anno, quo tantis a Ludouico Bauaro Imp. ornatus est honoribus (1328.), diem supremum obiit. Sed quum huius rei enarratio (in qua prolixior est MACHIAVELLVS *l. c. pag. 85—87.*) ad scripti mei argumentum pertinere mihi non videatur; ad id potius me conuerto, quod scribendi occasionem mihi suppeditauit. Summum scilicet, quod indulgentissime nuper in me contulit SERENISSIMVS ELECTOR FRIDERICVS AVGVSTVS, beneficium, pu-

blicam exposcit deuotissimi gratissimique animi demonstrationem, publicamque ardentissimum pro salute perpetua CLEMENTISSIMI PATRIS PATRIAE TOTIVSQUE FAMILIAE AVGVSTAE votorum nuncupationem. Quo pietatis officio rite atque morum maiore defungar, dum munus clementissime mihi demandatum d. XXII. Decembr. hora IX. auspicabor oratione *de Ethica Aristotelis optima virtutis politicae magistra*. Ad quam beneuolentissime audiendam RECTOREM ACADEMIAE MAGNIFICVM, ILLVSTRISSIMOS COMITES, PROCERES VTRIVSQUE REIPUBLICAE GRAVISSIMOS, COMMILITONES GENEROSISSIMOS ET NOBILISSIMOS, obseruantissimis atque humanissimis precibus inuito.

P. P. Lipsiae Domin. IV. Aduent.

clöDcclxxix.

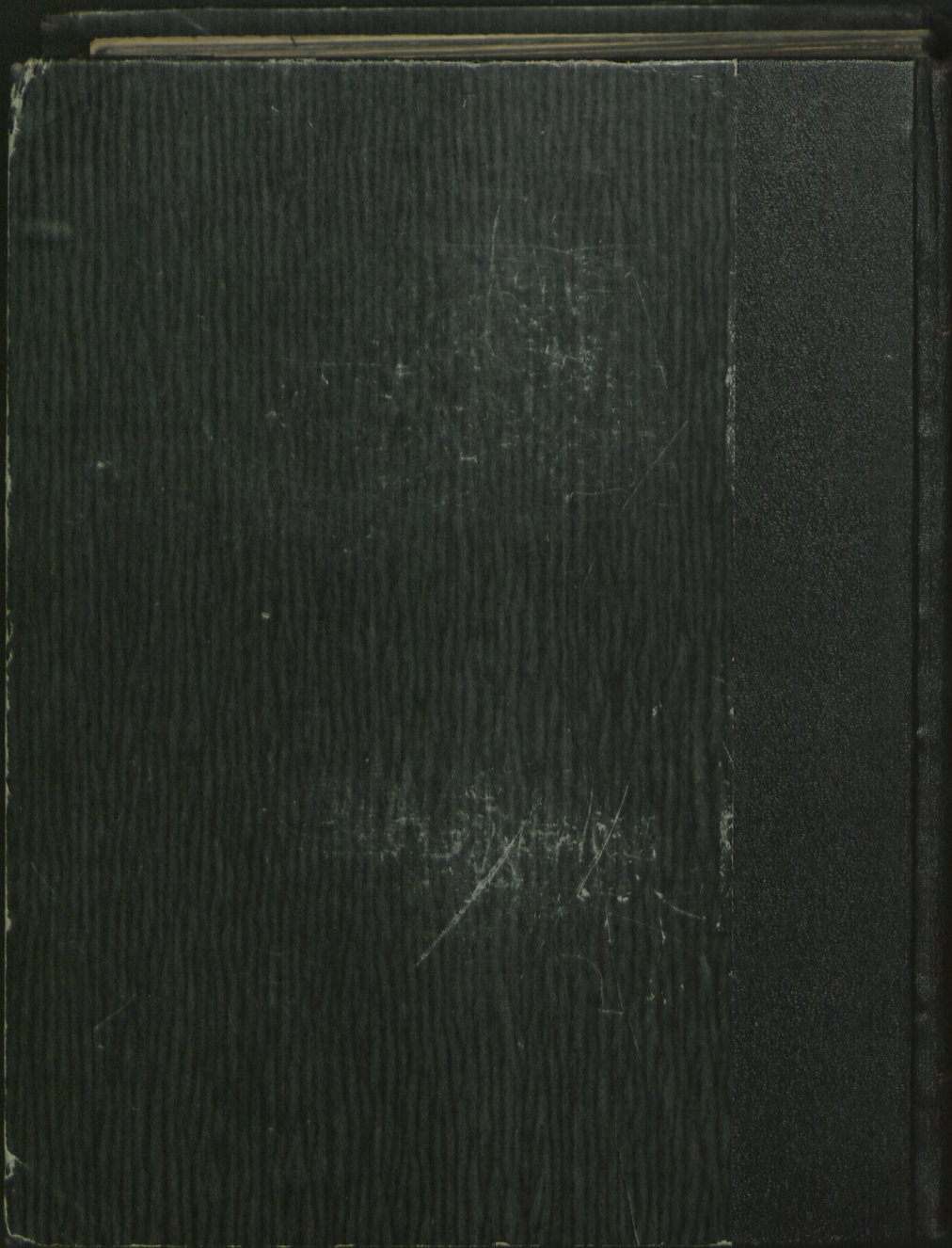
Leipzig, Diss., 1779 K-Z

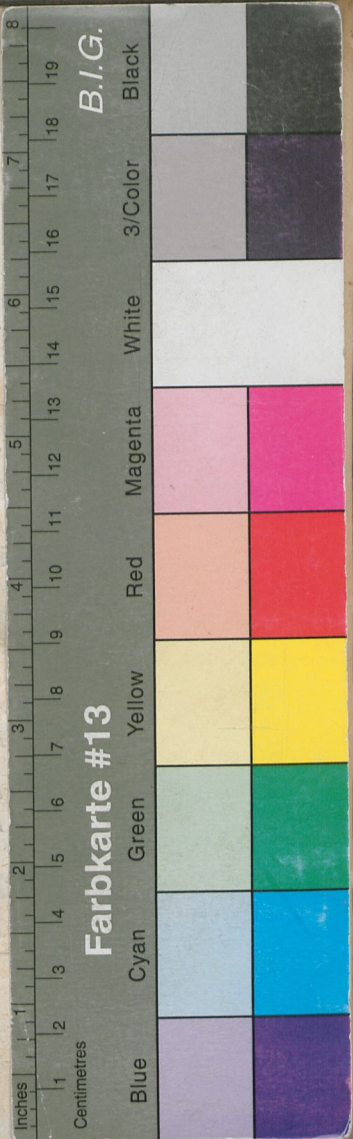
X 237 1913

ULB Halle
005 433 703

3

9278.

179/42

15

DE
CASTRVCIO DVCE LVCENSI
S. R. I. VEXILLIFERO

PRAEFATVS

AD AVDIENDAM ORATIONEM

QVA

MVNVS PROFESSORIS PHILOSOPHIAE EXTRAORDINARI

IN ACADEMIA LIPSIENSI

CLEMENTISSIME SIBI DEMANDATVM

DIE XXII DECEMBR. A. C. N. MDCCCLXXIX.

RITE AVSPICABITVR

HVMANISSIME INVITAT

M. ERNESTVS CAROLVS WIELAND

COLLEGII B. M. V. COLLEGA REGIAE BORVSSICAE

SOCIETATIS SCIENTIAR. ET ARTT. FRANCOVRTENSIS

ASSESSOR.

LIPSIAE

EX OFFICINA LOEPERIA.

